

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 10 februari 1925 kl. 4 e. m.

Andra kammarens femte tillfälliga utskotts utlåtande, nr 2, i anledning av väckta motioner om utsändande pr radio av andra kammarens förhandlingar.

Uti en inom andra kammaren väckt motion, nr 125, hava herrar *Rydén* *Motionerna.* och *Löfgren* i Stockholm föreslagit, att andra kammaren måtte för sin del medgiva, att telegrafstyrelsen finge i kammarens plenisal uppsätta anordningar, som skulle möjliggöra återgivande genom s. k. rundradio av kammarens förhandlingar, ävensom uppdraga åt kammarens presidium att bestämma, när sådan radioutsändning finge äga rum.

Uti en annan inom kammaren väckt motion, nr 126, har herr *Hagman* hemställt, att andra kammaren måtte uttala, att från kammarens sida inga erinringar vore att göra mot att sådana anordningar vidtoges, att kammarens överläggningar kunde, då så ansågs lämpligt, åhöras per radio.

Av ovannämnda motioner, som utskottet beslutit gemensamt handlägga, är den förstnämnda avgiven utan motivering, varemot sistnämnda motion innehåller motivering, vartill utskottet får hänvisa.

Vid behandlingen av motionerna har utskottet satts i tillfälle att taga del såväl av aktiebolaget Radiotjänsts utsändningsverksamhet som ock av telegrafverkets utsändarestation. Utskottet anser sig böra anmärka, att utskottet i ingen mån vill förringa den stora betydelsen av den utsändning med goda och omväxlande program, som nu äger rum och vilken särskilt för äldre personer och andra, vilka av skilda anledningar icke äro i tillfälle att direkt njuta av föredrag, sång och musik, på nämnda sätt bibringas både nytta och nöje. Utskottet vill också medgiva, att det för många vore av stort intresse att genom radio kunna avlyssna riksdagens förhandlingar. I den sistnämnda motionen har anförts, att några principiella eller praktiska invändningar mot ett bifall till motionen icke kunde anföras, helst som kammarens förhandlingar voro offentliga och en utvidgning av åhörarkretsen genom utsändning per radio endast kunde sägas vara ett steg i grundlagens anda. *Utskottet.*

Utskottet delar emellertid icke motionärens uppfattning rörande frånvaron av invändningar mot den föreslagna anordningen. I sådant hänseende får utskottet till en början framhålla, att det för väckandé av allmänhetens intresse för utsändningen vore nödvändigt, att denna skedde under sådana for-

mer, att under förhandlingarna fällda yttranden kunde klart och tydligt uppfattas ute i landet. För att en talare skall kunna göra sig »hörd» i radio erfordras, utom ett lämpligt talorgan, särskild träning för en sådan uppgift. Även om kammarens ledamöter skulle besitta för angivet ändamål nödiga röstresurser, torde det därmed icke vara säkert, att de tillägnat sig erforderlig vana.

För att fylla sitt ändamål borde ett radioprogram, i vilket inginge riksdagsanföranden, vara sammanhängande, något som endast kunde gå för sig genom återgivande av en hel debatt. Skulle däremot så anordnas, att tillsammans med andra föredrag, sång och musik samt delgivning av dagshändelserna endast stympade riksdagsanföranden skulle instickas, kunde detta säkerligen icke vara ägnat att svara mot de förväntningar, allmänheten ställt på avlyssnandet av riksdagsförhandlingarna, utan i stället giva en oriktig bild av desamma.

Rent tekniskt torde stora olägenheter uppstå därigenom, att sorlet inom kammaren vid dess förhandlingar komme att verka störande på utsändningen. Sådana anordningar, som nu äro vidtagna inom utsändningsstationernas lokaler för att hindra alla störningar, kunna icke gärna utföras inom kammaren, och det vore att befara, att publikens kritik komme att bli densamma, som man nu ofta får läsa i pressen i uttalanden såsom: »Talarens anförande drucknade i det allmänna sorlet».

Utskottet får till sist påpeka det allmänt kända förhållandet, att de i politiskt hänseende viktigaste debatterna i regel äga rum under förmiddagarna, samt att utsändningen vid denna tid å dygnet fungerar sämst. Det torde därför vara välbetänkt, att kammaren i varje fall ställer sig avvaktande till dess bättre och fullt ändamålsenliga anordningar kunna erhållas, så att ändamålet med den ifrågasatta radioutsändningen icke förfelas.

De av utskottet nu anförda erinringarna äro i första hand avsedda för motionen nr 126, men torde också kunna tillämpas på motionen nr 125, vilken såsom ovan påpekats, saknar motivering.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att ifrågavarande motioner icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 10 februari 1925.

På utskottets vägnar:

ERIK LAURÉN.

Närvarande: Herrar *Laurén, Hansson* i Trollhättan, *Rudén, Olsson* i Hov*, *Västberg, Eriksson* i Västbro, *Norsell, Spångberg, Svedman* och *Lundgren*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

har anmälts dels av herr *Spångberg*, dels av herr *Västberg*, vilken sistnämnde anförde:

»Rundradion är en viktig faktor i vårt kulturliv. Den omsluter redan minst hundratusen åhörare inom alla delar av landet. Denna imponerande siffra kommer helt visst att snabbt och väsentligt stegas. Inom stora lager av radiolyssnare förefinnes säkerligen en önskan att en och annan gång få åhöra en riksdagsdebatt i en intressant fråga. A.-B. Radiotjänst är ock berett att för sin del söka tillmötesgå en så naturlig önskan. Men förutsättningen är riksdagens medgivande. Då nu tveksamhet råder huruvida detta skall lämnas är det nödvändigt anföra några synpunkter, varför motionerna böra bifallas.

Från alla håll har man framfört behovet av ökad politisk kultur. Man har även talat om att anordna för alla politiska partier gemensamma möten. Syftet i dessa strävanden är gott. Radieringen av viktiga riksdagsdebatter är det yppersta sättet att förverkliga denna idé. Ty här begränsas meningsutbytet till en viss aktuell stridsfråga, här kan mobiliseras de bästa talar-krafterna, här sammandrages den största publiken och här bjudes de angenämaste formerna för talare och åhörare. Det lär icke kunna bestridas, att radion under sådana betingelser kan bli av betydelse för medborgarnas politiska fostran. Och alldeles visst är, att den skulle skapa en bättre politisk kultur i riksdagen. Det är nämligen föga troligt, att radiolyssnarna skulle tolerera långa föredrag, störande sorl eller dålig talkultur. Genom pressen skulle de komma att kräva saklighet, koncentration, snabb replikföring och värdiga former. Därigenom skulle de ock främja ett effektivare arbetssätt. Till detta kan läggas synpunkten, att riksdagen skulle medverka till att bereda stora folklager ett nytt förströelsemedel, enär radieringen av en viss debatt bör kunna bjuda på åtskilliga trevliga poänger.

Något vägande skäl mot åtgärden kan icke anföras. Grundlagen lägger som bekant intet hinder i vägen, då förhandlingarna äro offentliga. Och om Konungen per radio avlyssnar en riksdagsdebatt så lär icke den mest formalistiska lagtolkning däri kunna finna något grundlagsstridigt. När en riksdagsdebatt skall radieras, och i vilken ordning kamrarna skola komma ifråga, äro frågor som man med förtroende torde kunna överlämna till talmanspresidiet. Bekymren över radions nuvarande tekniska begränsning bör vederbörande verk och bolag, men ej riksdagen påtaga sig. Men det är och blir ett misstag om riksdagen genom avslag å motionerna hindrar ett experiment och en prövning av saken. Månheten om riksdagens anseende, liksom ock om riksdagens talare, är visserligen rörande, men verkar icke förty en smula malplacerad, enär det dock torde bero på ledamöterna själva, huruvida en radierad diskussion skall efterlämna det ena eller det andra intrycket hos åhörarna. Brister skola avskaffas, icke döljas.

Med anförande av ovanstående yrkas bifall till den av herrar Rydén och Löfgren, Stockholm, i ämnet väckta motionen, som innebär,

att andra kammaren för sin del måtte medgiva, att telegrafstyrelsen må i kammarens plenisal uppsätta anordningar, som möjliggöra återgivande genom s. k. rundradio av kammarens förhandlingar, ävensom uppdraga åt kammarens presidium att bestämma, när sådan radiosändning må äga rum.»